

יש גבול – סיכום שנת הפעילות 2003

ממד הסירוב: בשנת 2003 ישבו בכלא הצבאי 78 מועמדים לשירות ביטחון וחיילים שסירבו לקחת חלק בכיבוש. בסוף השנה נכלא הסרבן ה-280 מאז תחילת אינתיפאדת אל-אקצא. ל"יש גבול", "האומץ לסרב", "השמיניסטים", "ועד היוזמה הדרוזי" ו"פרופיל חדש" נוספו שלושה ארגונים חדשים התומכים בסירוב: "פורום הורי הסרבנים", "מכתב הטייסים" ו"מכתב המטכ"ליסטים". כיום קהילת הסרבנים מונה 1,233 סרבניות וסרבנים ומגמת ניסוח מכתבי סירוב יחידתיים צוברת תנופה.

באופן מסורתי אנו פועלים בשלושה ממדים: ממד של תמיכה אישית בסרבנים כאיגוד מקצועי של סרבנים, ממד של פעולה פוליטית כתנועת סרבנים במאבק לסיום הכיבוש וממד של חינוך ציבורי ככלי לשינוי חברתי.

תמיכה בסרבנים באופן אישי:

הפגנות ומשמרות תמיכה: המשכנו במסורת הפגנות ומשמרות ההזדהות החודשיות מול בתי הכלא הצבאיים, כשלהפגנות אלו מצטרפים חברי ותומכי תנועות הסירוב האחרות (למשל, חגיגת ראש השנה ב-4 בינואר תחת הסיסמא "תכלא שנה וקללותיה"), משמרות שגרתיות בשבתות ה-8 בפברואר, ה-22 במרץ, קיום סדר פסח ב-18 באפריל (מסורת בת שלוש שנים של קיום "סדר של אלף סרבנים"), וכן הלאה - על ההר מעל כלא 6. כן קיימנו טכס הדלקת נרות החנוכה מול כלא 4, תחת הסיסמא "באנו חושך לגרש", כשהסרבנים בכלא לא זכו לראות את אור הנרות אך זכו לשמוע את קולות ההפגנה.

כמו כן השתתפנו במשמרות השבועיות של "פורום הורי הסרבנים" מול ביתו של האלוף מנחם פינקלשטיין, הפרקליט הצבאי הראשי, בגין המשך התעללות הצבא בסרבני המצפון שסירבו להתגייס לצבא בגין פעולותיו כצבא כיבוש, ובמשמרות התמיכה בסרבני המצפון שהתקיימו ביפו מול בית המשפט הצבאי בעת משפטיהם של אדם, חגי, יוני, נועם, מתן, שמרי.

הקו חם לחיילים וממועמדים לשירות ביטחון: ממשיך לפעול מזה 22 שנים ומועמדים לשירות, חיילים ובני משפחותיהם רבים פנו לקבל ייעוץ לפני נקיטה בסירוב במהלך השנה.

תמיכה משפחתית: המשכנו בליווי ובתמיכה במשפחות הסרבנים בעת מאסר בניהן (בתיאום ובשיתוף פעולה עם עדי מ-"האומץ לסרב").

קרן יש גבול: המשיכה לסייע מזה 21 שנים לסרבנים שנקלעו למצוקה כלכלית. השנה הקרן תמכה ב-43 סרבנים שנקלעו בגין מאסרם וחוסר קבלת משכורתם או תשלומי הביטוח הלאומי למחסור ב-138,000 ₪. ראוי לציין שלמרות שהקרן פועלת מחוץ למסגרת "יש גבול" ותומכת בכל סרבן כיבוש הפונה אליה ללא כל קשר להשתייכות ארגונית, אנו התנועה היחידה שמממנת את פעולות הקרן ונשמח לתמיכתם/ במשא פיננסי כבד זה.

תנועה פוליטית במאבק לסיום הכיבוש:

הפגנות נגד הכיבוש: כאחד מארגוני מחנה השלום המשכנו ליזום ולהשתתף בהפגנות נגד הכיבוש. למשל, ב-9 באפריל השתתפנו יחד עם ארגוני השלום בארגון הפגנת "מסרבים לכיבוש" תחת הסיסמא "מסרבים להיות כובשים, מסרבות להיות אויבות". ערב יום הכיפורים, 5 באוקטובר, הפגנו בחוות השקמים, ביתו של ראש הממשלה, בקריאה שהגיע הזמן ל"חשבון נפש", "לבקשת סליחה ומחילה" ולתמיכה בסרבנות כיבוש. לקראת כ"ט בנובמבר, יום החלטת החלוקה של ארץ ישראל ביננו לבין הפלסטינים באו"ם בשנת 1947, קיימנו **אירוע לסימון הקו הירוק** על כביש מודיעין לסמן את הגבול שבין ישראל ופלסטין ולהביע את תקוותינו באפשרות שלום ביננו לבין שכננו. כמו כן השתתפנו כחברים ב"קואליציה נגד הגדר" בארגון ההפגנות שהתקיימו בשנה זו.

הכחות פומביות: השנה השתתפנו בפרסום עצומות ומחאות רבות כנגד הכיבוש (כנגד גדר ההפרדה והחיסולים 16.5.2003, הארץ ועוד). עזרנו לארגונים מעוטי תקציב לפרסם מודעות והצהרות כנגד המשך הכיבוש.

עתירות לבג"ץ: יש גבול עתרה השנה פעמיים לבג"ץ. בעתירה הראשונה, עיכבה הריסת בתים בבעלות פלסטינית בחברון לטובת הקמת טיילת למתנחלי קרית-ארבע. עתירה זו עדין תלויה ועומדת וממתינה להכרעת בג"ץ.

העתירה השנייה, שהוגשה יחד עם מספר אנשי רוח (יואב הס, נתן זך, סמי מיכאל, רונית מטלון, עמוס קינן ויצחק לאור) ובאמצעות משרד עורכי הדין פלדמן, הייתה בקשה "לצו על תנאי [על מנת] שיבוטלו החלטות המשיבים [הפרקליט הצבאי הראשי והיועץ המשפטי לממשלה] שלא לפתוח בחקירה פלילית שתבחן האם נעברו עבירות פליליות במהלך התכנון והביצוע של החיסול של פעיל החמאס סלאח מוסטפא שחאדה בעיר עזה ביום 22.7.2002, פעולה שבמסגרתה נהרגו 14 בני אדם ועשרות רבות נפצעו בגלל השימוש בפצצת טון בלב שכונת מגורים צפופה.

חינוך ציבורי ככלי לשינוי חברתי:

במת יש גבול: ב-14 בינואר התארח בבמה, שהתקיימה בבית שמואל בירושלים, הפילוסוף הסלובני הנודע סלובי ז'ז'יק להרצאה בנושא "אזרחות ואחריות".

ערב "חתני וכלות פרס ישראל": השנה קיימנו ערב הזדהות עם הסרבנים השמיניסטים הנכלאים הלך ושוב תחת הכותרת "על הזכות לומר לא". חתני וכלות פרס ישראל- שולמית אלוני, נתן זך, ירמיהו יובל, חנה מרון, מנשה קדישמן, אריה שפירא, מאיר ויזלטיר, דן מירון, נשאו דברים בערב זה נגד הענישה החוזרת של הסרבנים השמיניסטים.

טכס הדלקת המשואות האלטרנטיבי: ב-6 במאי, ערב יום העצמאות, קיימנו זו השנה השישית את טקס הדלקת המשואות האלטרנטיבי ברחבת אמיל גרינצוויג, מול משרד ראש הממשלה בירושלים. הדלקנו משואות עצמאות לישראל צודקת יותר, שוויונית יותר וראויה יותר. הודלקו משואות להפסקה מיידית של המלחמה המיותרת והכיבוש מחדש של השטחים, לתיקון העוולות שאנו גורמים, לתיקון היחס לחלשים שבקרבתנו ולתקווה לשלום עם כל שכנינו. מדליקי

המשואות השנה היו: ג'ודי בלנק (ממייסדות "בת שלום"), יונתן בן-ארצי (סרבן מצפון), שרון בן-עזר (מוזיקאית), לינה יאסין וכנרת להד (פעילות "תעאיוש"), נועה לוי (סרבנית מצפון מפעילות "מכתב השמיניסטים"), ג'סיקה מונטל (מנכ"לית "בצלם"), יעקוב מנור (ממייסדי "הועד נגד הריסת בתים"), מאיר מרגלית (מנכ"ל "קול בשכונות"), חיה נוח (רכזת מטעם "שתיל" של "פורום הארגונים למאבק באבטלה"), ג'יהאד סעד (מזכ"ל "ועד היוזמה הדרוזי"), שרלוט קרסון ("The International Solidarity Movement") וילדים מעמותת "יד ביד – המרכז לחינוך יהודי ערבי". ליוו מוזיקלית את האירוע עופר גולני ואלתרנטיבה, זאב טנא, הבילויים וסגול 59. כ-2,000 בני אדם הגיעו לטקס. מדליקי המשואות הומלצו על ידי כלל ציבור מחנה השלום ונשמח לקבל את הצעותיכם למועמדים נוספים לקראת הטקס הקרוב שיתקיים בערב יום העצמאות הקרוב.

ערב תמיכה בסרבני המצפון: התקיים בצוותא בעת מלוא שנה למעצרו של יוני בן-ארצי. בערב השתתפו שולמית אלוני, מיכאל בן-יאיר (היועץ המשפטי של הממשלה לשעבר), ח"כ עיסם מחול, חנה מרון, ג'יהאד סעד (מזכ"ל ועד היוזמה הדרוזי), עו"ד אבנר פינצוק (האגודה לזכויות האזרח) ד"ר מאיר פעיל, יגאל שוחט ואחרים.

הכנה לצה"ל: ב-24 בדצמבר קיימנו את פגישת ההכנה הראשונה בצוותא תל-אביב. ההכנה התמקדה בחובות חיילים, חובות כוחות כיבוש וזכויות חיילים – כולל הזכות הגדולה לומר לא – והשתתפו בה דוברים רבים (פרופ' ענת בילצקי, פרופ' אבנר דה-שליט, עו"ד דב חנין, ד"ר ענת מטר, ד"ר יהודה מלצר, עו"ד מיכאל ספרד, עו"ד אביגדור פלדמן), העידו חיילים (עמרי ישורון, ספי סנדיק, פלג לוי, איתי ריב) וכן נציגת מחסום watch, מיכל שגיא, ונציגת מכתב השמיניסטים, נועה לוי. זמרים, זמרות ולהקות ליוו את הערב (שרון בן עזר, הבילויים, זאב טנא, נתן סלור וקטיפה שחורה) והוקרנו סרטים אודות הקורה בשטחים. השתתפו כ-120 משתתפים במפגש. השנה הכנסים יתקיימו בערים אחרות.

השנה הרחבנו גם את פעילות ההסברה בכתב, החל מפרסום מודעת הסבר לגבי הזכות והחובה לומר לא בחוברת "זכויות – מדריך הזכויות שמגיעות לנו" שהופץ בחודש ינואר לכל קוראי "מעריב". בינואר גם פורסמה ביפן, בהוצאת רשות השידור היפנית-NHK, אסופה של מכתבי סרבנים מאז מלחמת לבנון ועד היום, בעריכת חברנו, פרץ קדרון. ביוני האסופה פורסמה באיטליה ובדצמבר ביוון. האסופה אמורה להתפרסם במרץ 2004 באנגליה ובאפריל 2004 בעברית בהוצאת "חרגול" ו"ספרי עליית הגג". במהלך השנה התחלנו גם לערוך ספר תיאורטי בנושא "כיבוש וסירוב" שאמור לצאת לאור במהלך 2004.

חלוקת דפי מידע לחיילים: גם השנה חילקנו אלפי דפי מידע לחיילים ולחיילות בתחנות המרכזיות ובנקודות הסעה לשטחים. פנינו אליהם/ן וביקשנו שיהררו במשמעות הפעולות שמבצע הצבא הישראלי בשטחים הכבושים. בדפי מידע אלו נמסר מידע ראשוני על פשעי המלחמה שצה"ל מבצע באופן שיטתי, ואזכרה אמירתו של שר התחבורה לשעבר, ח"כ אפרים סנה: "לבית הדין הבין-לאומי בהאג שרון יגיע בלעדי" (ידיעות אחרונות, 20/4/01). המשכנו להפיץ את פנקס הכיס "על הסירוב לשרת בשטחים הכבושים- מידע וכמה עצות מעשיות לחייל/ת".

תערוכת אמנות: "מחוזה ליש גבול" התקיימה בגלריית החדר בחודש ספטמבר. מיטב אמני ישראל (חנאן אבו-חסיין, לארי אברמסון, מיכה אולמן, ג'ניפר בר-לב, ציבי גבע, משה גרשוני, שריף ועקד, דוד טרטקובר, אלכס ליבק, סיגלית לנדאו, סוליון מנסור, מיכל נאמן, דני קרוון, גיא רז, דוד ריב ואפרת שוילי) תרמו עבודות שנושאן גבול ומכירתן נתרמה לתנועה.

"יש גבול" בתפוצות: גם השנה הרחבנו את קשרינו עם ארגוני סירוב, קבוצות שלום וקבוצות אוהדים בחול. עיקר פעילותנו בחו"ל מכוונת לעודד את הקבוצות השונות לאמץ סרבנים כלואים, לרבות פעולות תמיכה ומחאה ושליחת מכתבי הזדהות אל הסרבנים הכלואים. חברינו יצאו לסיורי הרצאות בחו"ל, לרבות ארה"ב, מדינות אירופה ויפן. אחד מחברנו, ישי מנוחין, היה השנה חתן פרס אוסקר רומרו למחויבות לצדק ולחופש של רותקו צאפל ביוסטון טקסס.

לסיום, אם ברצונכם להשתתף באחת מפעולותינו- משמרות כלא, חלוקת דפי מידע, ליווי משפחות אסירים או חוגי בית, אנא פנו אלינו.

ישי מנוחין בשם תנועת יש גבול